

NAAR EEN LEEFBARE AARDE, VERDUURZAMEN VANUIT VERANDERKUNDIG PERSPECTIEF

Auteur: Dr. Gerard Donkers, in samenwerking met Kring Andragologie van de Universiteit van Amsterdam 2021

Jan Sitvast PhD, docent masteropleiding Advanced Nursing Practice van Hogeschool Utrecht

Ik heb het boek *Naar een leefbare aarde* nu helemaal gelezen en vind het een waardevol kader voor veranderingswerk met betrekking tot duurzaamheidsprojecten. De verbreding naar het sociale domein spreekt mij aan, omdat mensen inderdaad niet in een autarkie leven, maar verbonden zijn met anderen en dat geldt ook voor psychiatrische patiënten waar ik ervaring mee heb. Ik heb altijd nagestreefd dat zelfregie gezien moet worden als ingebed in de omgeving waarin iemand leeft, dus dat iemands reflectie op zijn keuzes en gedrag mede afhangt van de reacties van de omgeving. Die reacties hoeven niet uitgesproken te zijn, maar kunnen stilzwijgend hun werk doen. Zo gaat het etiket/diagnose van psychiatrisch patiënt samen met verwachtingen en voorspellingen over iemands gedrag. Gelukkig is er tegenwoordig de Herstelbeweging in de psychiatrie (Recovery) die uitgaat van wat mensen wel kunnen in plaats van wat ze niet kunnen. Mijn idee is dat hulpverleners mensen met psychische problemen het beste kunnen helpen door hen te faciliteren hun verhaal te vertellen van wat ze belangrijk vinden in hun leven en in de reactie hierop zeer terughoudend te zijn met het professionele verhaal. Ik gebruik vaak de trits *Reflectie-Expressie-Respons*. *Waarom Expressie?* Ik denk dat taal vaak tekortschiet en dat we beelden nodig hebben die geladen zijn met betekenis. Ik liet mensen met psychische problemen foto's maken die dan onderwerp van gesprek/dialogoog werden. Beelden (foto's) bemiddelen dan in het zoeken naar het narratief dat het beste past bij de persoon. Die dialoog naar aanleiding van foto's was ook een gestuurde dialoog, omdat de patiënt en de hulpverlener er ook niet om heen kunnen dat iemand psychische en sociale problemen heeft waardoor iemand in contact met de GGZ is gekomen. Maar in plaats van altijd op safe te spelen, kan de hulpverlener ook verantwoorde risico's nemen bij het afstemmen van begeleiding en behandeling op iemands persoonlijke verhaal en daarin overeenstemming te zoeken met de patiënt. Als er geen risico's getolereerd worden, ontnem je ook iemand de waardigheid van het te hebben geprobeerd.

In hoeverre een gestuurde dialoog in een duurzaamheidsproject, gezien de urgentie van het een en ander, moet werken met een kader die grenzen stelt aan de discussie, lijkt me lastig om te communiceren naar betrokken partijen. Zoals Donkers in het boek schrijft, kunnen we niet vervallen in bloedeloze compromissen, maar moet je ook ergens een streep trekken of een punt aan de horizon hebben. Ik maak dit zelf mee in een project waar ik bij betrokken ben: een buurtmoestuin. We willen een buurtmoestuin en ontmoetingsplek voor buurtbewoners realiseren op een groot binnenterrein tussen straten, maar er zijn omwonenden die bezwaar maken tegen het vergroenen van (weinig gebruikte) parkeerplekken of bang zijn voor overlast. We hebben nu in ons plan het aantal te vergroenen parkeerplekken beperkt, maar daarmee onze ambitie om een grotere bijdrage aan duurzaamheid ook moeten bijstellen. Misschien kunnen we in een volgende fase, als omwonenden ervaren hebben dat het project toch leuk is en bijdraagt aan de leefbaarheid aan de buurt, alsnog meer parkeerplekken vergroenen. Dus rekening houden met de systemische context. Wij moeten als initiatief van buurtbewoners draagvlak creëren om ook de medewerking van de gemeente te krijgen. De gemeente Amstelveen juicht participatie

toe, maar is ook huiverig om protesterende tegenstanders op haar dak te krijgen. Hier zou ze wellicht meer sturend kunnen optreden.
Dit is wat er bij mij opkwam na het lezen van het boek.

Amstelveen juni 2021